

אמריקה הצעירה

לאמריקה נמאס לקחת את עצמה ברצינות. במשך שנים היא התבוססה ביסורים עצמיים, שבה ושפטתה את עצמה ללא רחם, התענתה בעידן המחאה, התפתלה בחרטה אחרי וייטנאם, כיפרה השכם והערב על אפליה גזעית ועל פערים חברתיים. עד שהגיעו מים עד נפש. הבורגני הרגוע, שהיה יוצא מן הבית אל הקולנוע כדי לקבל את מנת המצפון השבועית שלו, ואחר-כך שב לנהוג כבעבר, מתוך אמונה שלמה כי יכפר על עוונותיו בסרט הבא (לכל אחד יומיכפורים משלו) — הבורגני הזה אינו עוד שקט ורגוע כבעבר.

האינפלציה מטרידה אותו. העובדה ש־אינו מאמין יותר במנהיגיו משגעת אותו. הייאוש על שאינו רואה להם תחליף מדכא אותו. לכן, כשהוא הולך לקולנוע, הוא מחפש, כמו בעת המשבר הכלכלי בשנות ה־30, בידור, בידור ועוד בידור. ההוכחה החותכת ביותר לכך טמונה ברשימת רבי־המכר של השנה. שלוש ההצלחות הגדולות ביותר עד כה הן שתי קומדיות מטורפות לחלוטין (האחים בלוז, שכבר מוצג אצלנו, וטיסה נעימה שיוצג בקרוב), והממלכה מכה שנית, המשך מילחמת הכור כבים, אופרת־חלל שמרגיעה את הצופה ומעבירה אותו לעולמות אחרים. אחת הדוגמאות המוצלחות של הזרם החדש הוא סרט בשם שוד שנות השמונים.

להיט־מחחרת. שמו של הסרט בעברית יכול להיות הולם, בתנאי שמתיהר

ארט קארני, די שטראסבורג וג'ורג' ברנס ב"שוד שנות השמונים" הפנטיונרים במנוחה

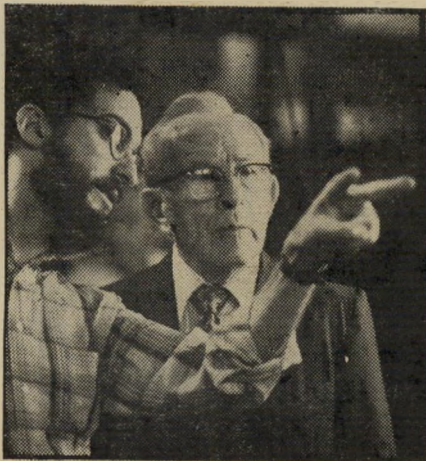
ביותר של הבימה האמריקאית (יש המכנים אותו "מחנך הדראמה החשוב ביותר מאז סטניסלבסקי"). קארני זכה לתהילתו על מסך הטלוויזיה, אחרי שהיה קריין מצליח ברדיו. מומחיותו היתה תמיד קומדיה, ובעזרתה קבע לעצמו מקום נכבד גם על הבימה. כחצי המקורי של הזוג המוזר. כמו ברנס ושטראסברג, הצלחתו על המסך הגדול החלה בשלב מאוחר מאוד בחייו, וכמו במיקרה שלהם, היא פרצה ללא היסור־סיים. אם ברנס זכה בפרס האוסקר אחרי צמד בכורות, ושטראסברג היה מועמד לאוסקר אחרי הסנדק חלק ב', קארני זכה בעצמו באוסקר (ועוד על תפקיד ראשי, ולא

שעמדה בניגוד גמור לדברים שהוציא מפיו. החוש שלו לפלוט את הרעיונות הבלתי־הגיוניים ביותר בקור־רוח מוחלט, והשלווה שבה הוא מתייחס למצבים המביכים ביותר הופכים אותו לחלק הדינמי ביותר בשלי־שייה, למרות שהוא המבוגר שבהם. ברנס מגלם את ג'ו, הזוכן לשעבר, שמציע לשני היורדים שעיסם הוא מחלק דירה ברובע קווינס, בניו־יורק. להפר את השיגרה היר־מית של ישיבה בגן־ציבורי, קבלת המחאות הפנסיה ושתיית תה בערב — שיגרה ה־גאיימת להפכם צמחים בעודם חיים. "מה יש לנו כבר להפסיד אם נבצע שוד?" הוא שואל. "אם נצליח, יהיה לנו קצת יותר כסף, ואם ניתפס, ישליכו אותנו לכלא לכמה שנים. בגיל שלנו זה כבר לא משנה הרבה."

קארניירה חדשה. וילי (לי שטראס־ברג) הוא נהג מוגיט לשעבר. הוא המום מן ההצעה של חברו הטוב. כל חייו לא העז לנגוע בפרוטה לא לו. הטיף להגינות ו־ליושר לצאצאיו, ועכשיו, לעת זיקנה, ית־חיל בקאריירה חדשה? מבטיו התמהים של שטראסברג והתנועות הכבדות המביעות ספק, כל אלה יכולים לשמש לקח למי שסבר כי שטראסברג המחנך קילקל דורות

קארני ברנס ושטראסבורג בתחפושת הפנטיונרים בפעולה

במאי ברנט מדריך את ברנס הצעיר והמהיר

על תפקידי־משנה כשני האחרים) בזכות הארי וטונטו.

חרווה עילאית. כימעט ענק ליד שני ידיריו הקטנים, כבד־גוף ומסורבל לכאורה, קארני הופך את אל, המוזג בדימוס שאותו הוא מגלם בסרט זה, לבחור הטוב שמוכן להצטרף לכל הרפתקה, אלא שבגילו אין מציעים לו יותר הרפתקות, עד אשר צץ רעיון השוד המצחיק בראש ידירו הישיש. לראות את קארני כשפניו סמוקות מהתרג־שות, מהמר ליד שולחן בלאס־וגאס עם הממון הגנוב, ולעקוב אחרי המבוכה הנרי־גשת שלו כאשר צעירה נאה מאוד (ומקצור־עית מאוד), "עושה לו עיניים", זה לראות שחקן שיועד לשלוט בכל גונו המקצוע. וכאשר הוא מקפץ על מידרכת מרכז רוק־פול לצלילי תזמורת־רחוב, מתחשק גם לצופה להצטרף לכיטיי החדווה העילאית הזאת של אדם, המגלה כי אינו צמח ואינו קישוט בחלון, אלא יצור חי ותוסס.

ברנס ושטראסבורג שודדים בנך הפנטיונרים בהרפתקה

כ־החצי המרובע, בהופעותיו הרבות עם זוגתו המנוחה, גרייס אלן, הוא היה זורק שאלה, היא היתה פורצת בורס אדיר של פיטפוטרים והוא היה סוחט רעמי צחוק מן הקהל כשהיה פולט מעת לעת שאלה נוספת ומפתיעה, בהבעת פנים תמימה ושיגרתית,

סיים למשמעותו הכפולה: לא רק שוד שמת־רחש בשנות ה־80 — בכך אין שום דבר מיוחד — אלא שוד שמבצעו הם בשנות השמונים להייהם. וזה כבר סיפור אחר.

האיש שכתב וביים את הסרט הוא עוד תגלית צעירה וחדשה בעולם הקולנוע האמריקאי, המתחדש במרץ רב. שמו מארי־טין ברסט, הוא בן 29 וזה סרטו הראשון, בחסות חברת־סרטים מכובדת, במימון מכו־בד ועם שחקנים מוכרים. לפני כן עשה סרט ארוך בשם מחרים לוחטים, שעלה לו 18 אלף דולר, והיה תוך זמן קצר ללהיט־מחחרת של פסטיבלי הסרטים.

מישחק מאלף. אם יש הסבר להצלחת סרטו של ברסט, הריהו טמון בשלישיות השחקנים הראשיים שלו. שניים מהם לפחות נושאים את יהדותם על שרול, כמו סימן היכר: ג'ורג' ברנס (שנולד נתן בירנבאום) ולי שטראסברג. ולצידם ארט קארני, צעיר בהרבה מן השניים, אבל מתמחה מזה שנים בגילום דמויות מבוגרות מכפי גילו. "מה לעשות, נולדתי זקן" הוא אומר, "בגיל 30 כבר שיחקתי ישישים."

צפייה בשלושה אלה עשויה להיות שיעור מישחק מאלף ביותר בבית־ספר לדרמה. זהו מישחק על כל גונו: גילום דמות, הבעות פנים, עיתוי, תנועה, מבטים, ואולי חשוב מכל — שתיקות. כל אחד מן השלושה מייצג אסכולה אחרת, כל אחד מהם משחק בצורה שונה, ולמרות כל זאת, השילוב שביניהם הוא מושלם. ברנס, כיום בן 83, התמחה במשך שנים